

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de woordvoerders integratie van
de Vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Landelijk Bureau
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 26 juni 2019

Betreft AO Veranderopgave Inburgering 27 juni 2019

ons kenmerk O.2.2.19-115.EL

Geachte Kamerleden,

Donderdag 27 juni a.s. spreekt u in het AO Veranderopgave Inburgering met minister Koolmees o.a. over zijn brief van 25 juni jl. Namens VluchtelingenWerk Nederland zou ik u graag het volgende meegeven.

VluchtelingenWerk kan zich (overwegend) vinden in de plannen voor het nieuwe inburgeringsstelsel. Deze kunnen ons inziens een grote verbetering betekenen voor zowel de nieuwkomers als de samenleving. Dat het huidige beleid zo heeft gefaald komt mede doordat van tevoren niet goed is onderzocht hoe het in de praktijk zou uitpakken. Deze fout mag niet worden herhaald. Het lijkt ons daarom verstandig om aandacht te besteden aan de hierna genoemde punten.

Uitvoering wet

1. Naast het door gemeenten voorgestelde kostenonderzoek, moet er veel aandacht worden besteed aan de geplande uitvoeringstoetsen en dienen de uitkomsten ervan zeer serieus te worden genomen (zie de brief van 23 oktober 2018, Veranderopgave Inburgering¹). Hopelijk kunnen hierdoor risico's in de toekomstige uitvoering op tijd worden gesignaleerd en voorkomen.

- *Neem de (uitkomsten uit) de uitvoeringstoetsen serieus.*

2. De minister laat nadrukkelijk de mogelijkheid open om de wet later te repareren (bijvoorbeeld op pag. 6 het alsnog verplicht stellen van regionale samenwerking of op pag. 7 alsnog regels stellen voor een reële prijs). Wat ons betreft moet het streven zijn om meteen een goede en uitvoerbare wet te maken. We begrijpen dat reparaties in de toekomst uitkomst kunnen bieden bij onvoorziene effecten van het stelsel, maar desalniettemin zouden deze zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De eerste

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/10/23/kamerbrief-veranderopgave-inburgering>

inburgeraars onder de nieuwe wet hebben hier geen baat bij, want voor hen komen dergelijke reparaties immers altijd te laat. In de brief wordt bijvoorbeeld gesproken (op pag. 15) over het voorkomen van schuldenproblematiek als gevolg van het stapelen van boetes uit zowel de Wet inburgering als de Participatiewet. De minister zal "hier nauw op toezien". De ervaring met de huidige wet leert ons dat er veel tijd overeen kan gaan, voordat dergelijke ongewenste effecten worden rechtgezet. Het lijkt ons daarom raadzaam om deze stapeling van boetes bij voorbaat onmogelijk te maken.

- *Maak van latere reparaties zoveel mogelijk een uitzondering*

3. VluchtelingenWerk maakt zich zorgen over de (kwaliteit van de) uitvoering van de complexe taken voor gemeenten. De minister zegt zelf dat "Het succes van het stelsel in hoge mate afhangt van de inzet van gemeenten en de mate waarin zij regie over de uitvoering waarmaken" (pag. 2 van de brief). We vragen ons ten eerste af of gemeenten voldoende individueel maatwerk kunnen bieden en of de verschillen in beleid en ondersteuning tussen gemeenten niet te groot worden. Ons inziens zouden in de wet meer garanties moeten worden opgenomen voor het borgen van de kwaliteit en uniformiteit van de gemeentelijke uitvoering. Zo wordt de invulling van de periode van ontzorgen als cruciaal gezien (zie de 'Rode draden notitie'): "ontzorgen moet gepaard gaan met intensieve begeleiding naar financiële redzaamheid". Voor deze invulling worden echter geen wettelijke regels gesteld. Asielstatushouders kunnen hun eerste woonplaats niet zelf kiezen en de als noodzakelijk geziene intensieve begeleiding zou dus niet afhankelijk mogen zijn van (de inzet van) hun gemeente.

- *Borg een kwalitatieve uitvoering en voorkom te grote verschillen tussen gemeenten door meer uniforme criteria in de wet.*

Budget maatschappelijke begeleiding

De minister liet in het AO van 13 juni jl. weten bereid te zijn om zijn financiële ramingen voor het nieuwe stelsel te delen en beschikbaar te stellen voor het kostenonderzoek van gemeenten, juist om gezamenlijk tot een beeld te komen van de kosten van het nieuwe inburgeringsbeleid en het budget dat daarvoor nodig is. Uitvoerende partijen zouden de gelegenheid moeten krijgen om hiervoor informatie aan te leveren, zodat ook de raming van de kosten voor maatschappelijke begeleiding overeenkomt met de werkelijkheid. Uit de evaluatie van de Wet inburgering 2013 bleek dat de maatschappelijke begeleiding van asielstatushouders van cruciaal belang is.

- *Maak een reële raming voor het budget maatschappelijke begeleiding en betrek hierbij uitvoerende partijen.*

Ontzorgen

Daarnaast heeft VluchtelingenWerk – net als veel gemeenten – bezwaar tegen het generiek ontzorgen van statushouders. Mits voorzien van intensieve begeleiding kan dit wellicht voor een deel van hen schulden helpen voorkomen. Een groot deel van de

statushouders is echter prima in staat hun financiën zelfstandig te regelen en het ontzorgen zet hen juist op achterstand. Na afloop van het ontzorgen worden zij immers alsnog verantwoordelijk voor het zelfstandige beheer van hun financiën en het (onnodig) ontzorgen betekent voor hen dus tweemaal wennen aan een ander regime. In praktijk blijken veel financiële problemen bovendien te worden veroorzaakt door (overheids-)instanties en daaraan maakt het ontzorgen geen eind.

- *Maak van de noodzaak tot ontzorgen een individuele beoordeling.*

Participatiewet

De minister wil dat de Wet inburgering en de Participatiewet goed op elkaar zijn afgestemd en elkaar versterken (pag. 9). VluchtelingenWerk dringt erop aan dat de staatssecretaris hiervoor afspraken maakt in het kader van de uitvoering van de Participatiewet en de tegenprestatie, zodat het niet alleen bij een wens blijft. In de Wet inburgering kunnen geen afspraken worden gemaakt over een kwalitatieve invulling van het praktijkdeel (re-integratie) van de inburgeringsroutes, terwijl dit onderdeel de inburgering en integratie zoveel mogelijk moet versterken en dus zou moeten passen bij de persoonlijke capaciteiten van de inburgeraar.

- *Maak afstemming met het praktijkdeel in de inburgering onderwerp van de gesprekken van staatssecretaris van Ark met gemeenten.*

Leerbaarheidstoets

Tenslotte onderschrijven we de keuze voor het afnemen van een onafhankelijke leerbaarheidstoets. Ervaringen met het inburgeringsstelsel voor 2013 en adviezen van gemeenten onder de huidige wet laten zien dat gemeenten lang niet altijd kozen en kiezen voor een passende cursus op het hoogst haalbare (taal-)niveau.

- *Steun een onafhankelijke leerbaarheidstoets in de wet.*

We hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat. Mocht u hierover verdere vragen hebben dan zijn wij van harte bereid om onze aanbevelingen toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Abdeluheh Choho
Directeur

cc. De heer W. Koolmees, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid